

Микола МОЗДИР

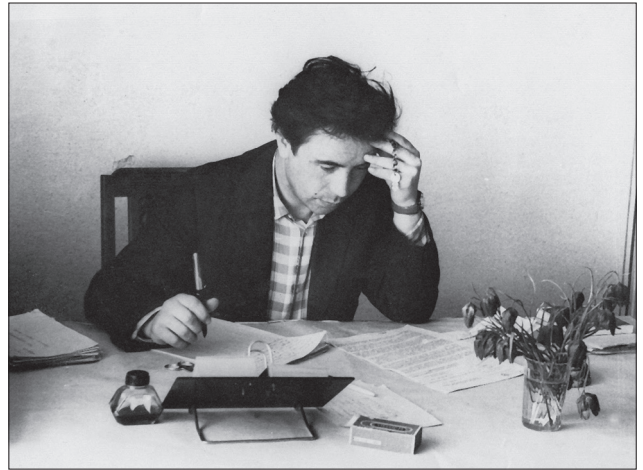
ТАКИМ ЙОГО ЗАПАМ'ЯТАВ

Зі світлої пам'яті Корнелієм Михайловичем Кутельмахом доля звела мене у далекі вже 1970-ті роки в Музеї етнографії та художнього промислу — інституції, відомій тепер як Інститут народознавства НАН України. Тут за роки праці у нас склалися гарні доброзичливі відносини. І хоча наукові інтереси були різними, та й робочі місця знаходились не по-руч, ми часто зустрічалися. Інколи по декілька разів упродовж робочого дня. В різних ситуаціях — як суто службових, так й просто товариських. Запам'ятався мені завжди сидячим за громіздким канцелярським столом, на якому в попільничці диміла, як видавалось, вічна сигарета. Завжди щось писав. Не таївся з тим, що саме; навпаки, інколи навіть жартівливо цитував написане. Мав чіткий рівний, доволі крупний почерк. Думки викладав і не тільки на папері, зрозуміло дисципліновано щодо вимог правопису та професійної лексики. Відчувалося, що за цим стоять, окрім почуття обов'язку, накладеного службовим становищем (понад 20 років був вченим секретарем Інституту), попередньо набуті знання та досвід. Адже до того працював на педагогічній ниві, в різних організаціях, а, головню, понад десять років — в редакції старосамбірської районної газети «Радянське Прикарпаття». Натоді це була маленька ідеологічна «кухня», де фальсифікувалися історія народу, правда життя у всіх її багатогранних проявах, зокрема й тих, що стосувалися традиційних обрядів і звичаїв. Справжнє їх місце в побуті людей знав як з родинного, так і з житейського досвіду. Тож часто обирав їх головною темою своїх статей. Тут навчився писати так, щоб до читача донести правду про їх місце в духовному житті народу, не викликаючи підозри у керівництва газети. Маю підстави твердити, що вони, ці статті, дали привід професорові Володимирові Здоровезі, шанувальнику української народної культури, тоді декану факультету журналістики Львівського університету ім. Івана Франка, якому в силу його професійного інтересу доводилось знайомитися з районною пресою, переконати директора Музею етнографії та художнього промислу Юрія Гошка, під керівництвом якого працювала його дружина, прийняти К. Кутельмаха в цю установу.

Тут він сформувався як дослідник, відтак автор статей з української обрядовості та звичаїв, передусім русального циклу, а також як щирий добрий товариш, цікавий співрозмовник. Любив ділитися власними, мотивованими науковим інтересом спо-

стереженнями, висновками, особливо, коли опрацьовував польові експедиційні матеріали та пов'язував їх з відомими йому літературними джерелами. З роками накопичив величезний багаж знань зі сфери традиційних обрядів, головно русалій в різних етнографічних групах українського народу. Був надзвичайно вимогливим, навіть прискіпливим у відборі та фіксації потрібного літературного та польового матеріалів, їх науковому осмисленні. Володіючи об'ємним банком зібраної інформації про русалії, не заспокоювався на досягнутому, постійно його збагачував. Можливо й тому затягнулась підготовка до друку монографії про русальні традиції українців. Знаючи, як дисциплінував хід писемного викладу своїх думок, як відчував відповідальність за їх наукову коректність, я впевнений, що зібраний і систематизований ним доробок у цій сфері при відповідному зусиллі наукового редактора, через недовгий час може з'явитися у вигляді книжки. Не сумніваюся, що народознавці, і не тільки українські, сприйняли б її з вдячністю.

...Востаннє я бачився з Корнелієм Михайловичем на початку 2010 року. При зустрічі він сказав мені не багато, але добрі слова про мою монографію, яку я попередньо йому підписав. Коли ж я висловив думку, що могла б бути кращою, якщо б, зокрема, до неї увійшло понад 20 фотоілюстрацій, відхилених редактором, він якось зніяковіло подивився на небо і з ледь стриманою усмішкою сказав: «Дай Боже, щоб більшого горя не мали». За цим ми коротенько торкнулися деяких інститутських справ які, по-суті серйозно не хвилювали ні його, ні мене, та, сердеч-

но потиснувши собі руки, розсталися. Як виявилось — назавжди. Мене здивувало, що в ході нашої розмови він ні словом не згадав про свої «русалії» — адже впродовж останніх років не пам'ятаю жодної зустрічі, коли б залишав свою тему поза увагою. Думаю, що це через важку недугу, яка непомітно підкралась до нього. Врешті, завжди ситуативно був коректним в поводженні з людьми. Тобто був врозумілим, людяним. Тож мав повне право, звертаючись до совісті в одному із опублікованих своїх віршів, стверджувати:

*Суди мене
Судом своїм жорстко.
Вигадай кару
Ще й катам незнану.
Дочитай вирок,
Не моргнувши оком,
Коли знайдеш
На моїх вчинках
Плям!*